

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

49. An in aliquo casu cum vitae periculo teneatur quis baptizare puerum moribundum? Et quid si tantum esse dubium probabile de morte pueri sine Baptismo decessuri è vita? Et quid est dicendum, si puer ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

2. Sed hanc sententiam refellit Coninch. de *Sacrament. q. 67. art. 5. dub. 3. num. 27. ex cap. Diaconos*, ubi clarè innuitur sine commissione Sacerdotis Diaconum non aliter posse baptizare, quam laicos baptizare posse; nec glossa contrarium docet; sed tantum ait hoc casu posse eum suo jure baptizare, imò docet potius in Ecclesia, sive solemniter sine commissione non posse baptizare. Et ratio videtur esse, quam insinuat Caietanus, quia nimirum Diacono propriè convenit inservire Sacerdoti, atque ita quacumque facit ut Diaconus, debet ea facere ut inserviens Sacerdoti; quòd si autem aliquando sine commissione posset solemniter baptizare, non faceret hoc ut inserviens Sacerdoti, sed quasi suo jure. Nam ea in re non posset dici inservire Sacerdoti, fecus est, quando id facit ex commissione Sacerdotis quia tunc quodammodo ei inservit, dum ejus mandato obsequitur. Nec refert, quòd in extrema necessitate possit baptizare sine commissione non solemniter, quia hoc non facit propriè ut Diaconus, cum eo casu etiam laici possint baptizare, si ipse abesset: quòd autem ceteris omnibus referatur, hoc non facit ut ille actus sit Ordinis. Quare Diaconus sine commissione solemniter baptizans esset irregularis, quia usurparet actionem Ordinis, quem non habet, neque necessitas excusat, quia nulla est necessitas baptizandi solemniter. Et hæc omnia docet Coninch. loco citato, & post illum nominatim contra Suarez tenet etiam hanc sententiam Gaspar Hurtadus de *Sacrament. Baptismi, disput. 2. diff. cult. 4.* Nota tamen quòd Coninch. ubi supra num. 26. suam opinionem vocat tantum probabiliorè; ergo videtur sententiam Suarez tanquam probabilem admittere.

Sup. hoc in tom. 5. tr. 5. si legis doctrina Ref. 24. & 25. facile hanc quest. dissolues.

RESOL. XLVIII.

An monachi peccent mortaliter extra casum necessitatis aliquem baptizando? Ex p. 5. tr. 13. & Misc. 1. Ref. 58.

Alibi infra in tr. 5. Ref. 62. cutim in §. Tertio Religiosus.

§. 1. DE hoc casu alibi dictum est. Non reticeam tamen hic apponere sententiam Jacobi Granado de *Sacram. in 3. part. controvers. 4. tract. 2. disp. 1. num. 3.* ubi sic ait. Notandum est in can. placuit 2. 16. quest. 1. Monacho præcipi ne baptizet, & ideo videri id prohibitum Religiosis, Emanuel verò Rodriguez tom. 1. *questionum Regularium. q. 31. art. 1.* ait, in hoc canone solum prohiberi Monachis ne baptizent sine licentia Ordinarij; & glossa in can. pervenit. 18. quest. 2. etiam existimat id licere. Et crediderim id non præcipi sub mortali in jure, & fieri posse saltem aliquando sine veniali. Ita Jacobus Granado.

RESOL. XLIX.

An in aliquo casu cum vita periculo teneatur quis baptizare puerum moribundum?
Et quid, si tantum esset dubium probabile de morte pueri sine Baptismo decessuri è vita?
Et quid est dicendum, si puer habet usum rationis, sed nondum est structus in Fide?
Et quid, si supra dictus structus sit in Fide?
Et quid est agendum in casu, quo pactum intercessisset de non omittenda cura anima proximi, etiam cum periculo vite?
Et cur suo inferatur, an mater gravida teneatur per-

mittere se fecari, ut factus baptizetur, aliàs sine Baptismo moriturus? Ex p. 5. tr. 3. Ref. 16.

§. 1. AD hanc questionem ita respondet Ochagavia de *Sacram. tract. un. de Baptismo. q. 7. n. 3.* Sic casus, quem adducit Sylvester in *summa ver. Bellum 2.* Sacerdos vult baptizare puerum animam efflantem in eo casu, quo nullus alius adit, & tunc invaditur ab hostibus, qui injuste volunt eum occidere, si se defendat fugiendo, vel alia via puer moritur sine Baptismo, quòd si baptizet puerum, non potest se defendere, sed sine dubio occiditur ab hostibus. Ad hunc casum respondetur primò tunc non esse necessè Baptismum cum solemnitate ministrare, sed sine illa posse licitè ministrari, quia Ecclesia non obligat ad cæremónicas illas accidentales, quæ in Baptismo solemniter reperuntur cum tanto periculo observandas, cum Ecclesia in suis præceptis mitissima sit. Secundo respondetur si mors Sacerdotis imminet, etiam ministrando Sacramentum sine solemnitate, tunc potius Sacerdotem debere eligere mortem propriam corporalem pati, quam alienam spiritualem pueri prætermittere, eum non baptizando; quia vita spiritualis pueri in tanto periculo constituti pluris faciendæ est, quam vita corporalis propria. Ad quod Parochus ex justitia obligabitur ratione officij, alius verò quilibet ex charitate. Imò addit Sylvester ubi supra, si tantum esset dubium probabile de morte pueri sine Baptismo decessuri è vita, in eo casu, quo Sacerdos defenderet se, & aliàs si non se defenderet, sed baptizaret puerum, certo sequeretur mors Sacerdotis; adhuc Sacerdos potius tenetur subire mortem, quam puerum sine remedio Baptismi relinquere, propter rationem proximè assignatam. Quam resolutionem ita ego intelligendam puto, scilicet dummodo puer ille non habeat usum rationis, si enim talem usum haberet, & instructus esset in fide, posset sine Baptismo relinqui, ut Sacerdotis vita consuleretur, tunc enim puer sine Baptismo, & per contritionem justificari posset apud Deum, aliàs si non esset puer instructus in fide, & animam ageret, deberet eum Sacerdos instruere in rebus fidei cum periculo propria vite in prædicto casu, præcipiendo ei ut haberet actum contritionis, si eum propter periculum mortis non posset baptizare. Et hæc omnia docet Ochagavia ubi supra, cui adde Jacobum Granado de *Sacram. in 3. part. contr. 4. tract. 4. disput. 4. mem. 5.*

2. Non desinam tamen hic adnotare verba Emanuelis Sa ver. *Charitas*, ubi sic asserit. Infantem alioqui moriturum sine Baptismo, teneris cum tuæ vitæ periculo baptizare; secundum quosdam, quod alij probabiliter negant, nec enim cum tanto detrimento debetur ei tale officium, alioqui & mater gravida teneretur permittere se fecari ut factus baptizaretur, aliàs sine Baptismo moriturus, quod nemo dicit. Ita ille, cui adde Sotum de *secret. memb. 2. quest. 2. post 6. conclusionem.* Arevalum de *correctione fraterna*, & Sancium in *selectis disput. 10. num. 9.* docentem non adversari D. Thom. 2. *quest. 26. art. 5.* asserentem obstrictos esse nos plus proximi animam amovere prosequi, quam proprium corpus, id est, vitam. Nam intelligi debet, quòd quis amore suæ conservandæ vitæ proximo non præstet consilium patrandi scelus, sive quod positive ad necem spiritualem ipsius non concurret, quia tunc amans vitam corporalem, æternam perdit peccato depravati consilij intercedente: at quòd non omittat provi-

Sup. hoc supra lege doctrinam Ref. 8. §. 1. & 2. & §. ejus not. & in tom. 7. tr. 4. Ref. 19. & in tom. 4. tr. 6. ex Ref. 42. in fine, & signatè pro prima diff. hujus R. in to. 8. tr. 10. Ref. 3. 5. Notandum.

Sup. hoc in Ref. 2. not. præteritæ §. ult.

Sup. hoc lege infra doctrinam §. 1. Ref. 73. & §. ejus auct. & ex Ref. 74. §. ult. & cum eodem Sup. hic infra citato in tom. 7. tr. 4. Ref. 19. in fine, §. 1. mo.

providere animæ proximi ob conservandam propriam vitam, non affirmat D. Thom. nisi forte in casu, quo pactum intercessisset de non omittenda cura animæ proximi, etiam cum periculo propriae vite, sicut devinctus esset ratione pecunie acceptæ prospicere vitæ corporali proximi, etiam cum periculo amittendi propriam, qua ratione Parochos reddi obnoxios Sacramenta ministrare suis ovibus cum periculo vitæ, præcipue, poenitentiae, cum ob id decimas & cætera percipiant emolumenta, censent DD. unde tenemur ob propriam vitam conservandam damnum spirituale proximo non inferre, non autem illud impedire, nisi intercedat conventio. Unde DD. indistinctè loquentes de obligatione diligendi vitam spirituales proximi, posthabita propria corporali, aberrant sanè, & quod ipsi nequaquam exequerentur, cæteros exequi obnoxios esse docent. Hæc Sancius.

3. Sed supradictæ sententiæ adversatur Ledesma in *Summa, tom. 2. tract. 4. cap. 4. concl. 1. §. 5.* ubi sic ait: [Acerca desto queda tota via difficultad si un niño se está muriendo, y con pecado original, si está obligado un hombre particular à bautizarle, aunque probablemente tema que algun tirano le quitara la vida, y le matara porque le bautiza: la razon de dudar es, porque entonces aquel niño está en estrema necesidad espiritual. A esta duda se responde, que de lo dicho se convence, que estoy obligado à bautizarle no obstante el tal peligro. Antes parece que estoy mas obligado à focorrer al niño, que al adulto, que está en estrema necesidad espiritual, porque el adulto tiene otro remedio, que es disponerle por sus propias obras, y no ay certidumbre, que aprouechara la correccion fraterna, como la ay, de que aprouechara el bautismo.] Sic ille, & Bañez in 2. 2. qu. 26. art. 2. & hæc sunt placita Doctorum.

RESOL. L.

Notabilia quadam circa materiam Baptismi. Ex p. 3. tract. 4. Resolut. 5.

§. 1. Queritur primò, an minima quantitas aquæ, ut gutta una, vel duæ sufficiant ad conficiendum Baptisimum. Negativè respondet Zambranus in *decis. cas. occurr. temp. mor. c. 1. dub. 4.* qui citat Valentiam, Suarez, & alios. Idem docent Reginaldus *tom. 2. lib. 27. c. 3. n. 15.* Bonac. de *Sacrament. disp. 2. quæst. 2. punct. 3. num. 18.* & alij, sed affirmativam sententiam docet Henriquez *lib. 2. cap. 21. num. 4.* & post illam Valquez in 3. p. tom. 2. disp. 245. cap. 4. num. 32.

2. Dicendum est igitur illam quantitatem aquæ esse ad Baptisimum sufficientem, quæ potest contingere corpus, & successivè fluere per partem corporis, quod facere potest exigua quantitas aquæ: unde rectè Paulus Comitulus in *resp. mor. lib. 1. q. 12.* & post illum Filliucius *tom. 1. tr. 2. c. 2. n. 34.* asserunt verum fuisse Baptisimum, quem contulit quadam mulier moribundo infanti, baptizando illum signo crucis impresso in fronte, digito aqua madefacto.

3. Queritur secundò, an aqua ex sale resoluta sit sufficiens materia ad conferendum Baptisimum. Negativè respondet Coninch. de *Sacram. q. 66. art. 4. dub. 1. n. 22.* quia non videtur probabile ejusmodi aquam esse ejusdem speciei cum aqua naturali, & elementari, & consequenter non videtur probabile, quòd possit esse materia Baptismi. Ita ille, quod antea docuerat Angelus *ver. Baptismi 4. n. 3.* & Sylvester *eodem verbo 2. in fine.*

4. Sed affirmativam sententiam, & meritò docet Henriquez *lib. 2. cap. 6. num. 1.* qui in *glossa litera F.* testatur de communi, quia sal efficitur ex aqua falsa; ut experimento constat, & docet Aristoteles *2. meteor. c. 3.* Eandem sententiam docet etiam ex neoteris Antonius Fernandez in *exam. Theol. moral. part. 3. cap. 2. §. 4. num. 5.* ubi ita asserit: Idem de sale, atque nive, geluque dicendum arbitror; est enim essentialiter aqua maris gelata æstivo sole; ac proinde si liquefiat, apta erit materia ad abluendum, & baptizandum. Sic ille. Vide Tabienam *verb. baptis. 4. n. 8.* & Armillam *eodem verbo, num. 23.*

5. Queritur tertio, an aqua, quæ distillat ex vite, vel aliqua arbore, sit materia apta pro conficiendo Baptismo. Affirmativè respondet ex neoteris Joan. de la Cruz *direct. consc. part. 2. de Sacram. Baptismi, q. 1. dub. 1. concl. 2.* ubi sic asserit: Aqua ista debet esse simplex, & elementaris, etsi ex arbore, aut alio corpore, ut glacie resoluta. Ita ille, & alij, quos tacito nomine citat Coninch. de *Sacram. q. 66. art. 4. dub. 1. n. 23.* in casu tamen extreme necessitatis, quia non omnino constat, an supradicta aqua expressa ab arboribus, seu plantis, aut herbis differat specie ab aqua naturali. Sed hanc opinionem ipse Coninch refellit, & communiter cum ipso multi DD. & ita docet Antonius Fernandez *ubi infra* Filliucius *tom. 1. tract. 1. c. 2. n. 6.* Henriquez *lib. 2. c. 6. n. 2.* Zanardus in *direct. confess. part. 1. de Sacramento Baptismi, n. 3.* Et ratio est, quia ille humor non est aqua, quamvis propter perspicuitatem, & similitudinem appelletur aqua, sed substantialiter succus est.

6. Notandum est tamen cum Antonio Fernandez in *exam. Theol. moral. part. 3. c. 11. §. 2. n. 3.* esse aquam sufficientem & elementarem pro efficiendo Baptismo illam, quæ colligitur ex vaporibus densatis, cum ex olla ore evaporantur, & in testaceo tegmento reperiuntur. Item quæ hyemali tempore ex parietibus lapidibusque fluit, nam vapores essentialiter aqua sunt; aqua verò è parietibus manans, aqua est, aère humido in aquam verso. Ita ille.

RESOL. LI.

An sufficiat ad baptizandum moribundum una gutta aquæ? Ex p. 5. tr. 3. Ref. 5.

§. 1. Affirmativè respondeo cum Maratio in *Sup. hoc in Ref. præterita §. 1. & 2. infra in Ref. §. 2. a. 1. medium, vers. Ioannes enim.* D. Thom. *tom. 3. de Sacramento Baptismi, disp. 2. sect. 4.* Ochagavia de *Sacram. tr. un. de Bapt. q. 4. n. 8.* ubi sic ait: Quares secundò quæ quantitas aquæ sit necessaria ad valorem Baptismi? Respondeo cum Panormitano & Innoc. IV. in *c. de bitum de Baptismo*, quamcumque guttam aquæ sufficere ad valorem. Probatur, quia quæcumque gutta aquæ satis est ut dicatur homo ablutus, & tinctus aqua; ergo qualibet gutta aquæ sufficit ad valorem Baptismi; debet tamen aqua per corpus, vel per aliquam partem ejus disfluere, aliàs non lavabit, neque enim immota aqua dicitur corpus lavari. Ita ille, & alij, quos ego alibi sum sequutus.

2. Sed licet hanc opinionem aliqui non admittant, ut Granadus de *Sacram. in 3. p. contr. 4. tr. 1. disp. 4. n. 12.* Gamacheus in *summ. Theol. tom. 3. in 3. part. q. 66. art. 7.* Moscosus in *summ. tract. 2. cap. 1. n. 4.* Layman *lib. 5. tract. 2. cap. 3. n. 1. concl. 3.* Zambranus de *Sacram. Baptismi, c. 1. dub. 4.* tamen tempore mortis posse cum gutta aquæ Baptisimum ministrari concedunt, & ita docet Hurtadus

Sup. his infra in Ref. §. 3. cursum ad lin. 7. & in Ref. §. 4. lege §. penult. & ult.

Sup. his infra lege doctrinam Ref. §. 3. per totam. & Ref. & §§. omnium ejus annotationum.

Sup. hoc in Ref. præterita §. 1. & 2. infra in Ref. §. 2. a. 1. medium, vers. Ioannes enim.

Alibi in Ref. annor. præterita:

Sup. hoc in Ref. præterita §. 1. & 2. infra in Ref. §. 2. a. 1. medium, vers. Ioannes enim.

Sup. hoc in Ref. præterita §. 1. & 2. infra in Ref. §. 2. a. 1. medium, vers. Ioannes enim.

Sup. hoc in Ref. præterita §. 1. & 2. infra in Ref. §. 2. a. 1. medium, vers. Ioannes enim.